

Litteratur: prop 1970:13, s 109 f, 119 f, 145, 226; prop 1971:30, del 2, s 636–637; Westerlund, Miljöskyddslagen en analytisk kommentar, s 379–381; Werner, Delgivning, s 68, 70–71, 76–77.

Ref 50

Begäran om att få ta del av "dagens post" har inte ansetts uppfylla nödvändiga krav på specifikation av de efterfrågade handlingarna i det fall den förvarande myndigheten inte har rutiner för att samla alla handlingar som inkommit eller expedierats en viss dag för läsning i ett sammanhang.

2 kap 12 § tryckfrihetsförordningen; 15 kap 1 § sekretesslagen (1980:100)

I en skrivelse till bankinspektionen den 7 september 1990 begärde Björn S att få ta del av dagens post, dvs alla under dagen inkomna resp expedierade allmänna handlingar. Han begärde även att inspektionen skulle införa rutiner så att dessa handlingar efter sekretessprövning dagligen skulle finnas samlade på registratorskontoret för allmän läsning.

Bankinspektionen (1990-09-10) yttrade: Bankinspektionen är naturligtvis medveten om sin skyldighet enligt tryckfrihetsförordningen att på begäran så snart som möjligt lämna ut de offentliga handlingar, som förvaras hos myndigheten. Det ligger också i inspektionens intresse att försöka tillgodose journalisternas krav på lämpliga rutiner härför. – De flesta av inspektionens handlingar innehåller dock sekretesskyddade uppgifter. Att kontinuerligt sekretesspröva samtliga under dagen inkomna och expedierade handlingar, ta bort de sekretessbelagda uppgifterna och hålla handlingarna tillgängliga för allmän läsning på registratorskontoret är inte möjligt att genomföra. – Inspektionen kan således av praktiska skäl inte tillmötesgå Björn S:s begäran och lämnar den därför utan bifall.

I besvär vidhöll Björn S sitt yrkande såvitt avsåg handlingar som i sin helhet var offentliga. Han framhöll också att hans yrkande att få del av "dagens post" var generellt, dvs att det inte gällde enbart den 7 september 1990.

Kammarrätten i Stockholm (1990-11-08, Bergh, Grimby, Rosenberg, referent) yttrade: I 2 kap 12 § tryckfrihetsförordningen stadgas att allmän handling som får lämnas ut skall på begäran genast eller så snart det är möjligt på stället tillhandahållas den som önskar ta del därav. Om handlingen inte kan tillhandahållas utan att sådan del därav som inte får lämnas ut röjes, skall den i övriga delar göras tillgänglig för sökanden i avskrift eller kopia. Myndighet är dock inte skyldig att tillhandahålla handling på stället om betydande hinder möter. Sökanden har i sådant fall rätt att få ut handlingen i form av avskrift eller kopia. Den omständigheten att arbetet med avskiljande av de handlingar som inte får lämnas ut kräver en betydande arbetsinsats och tar lång tid i anspråk kan påverka tidpunkten och sättet för tillhandahållande av övriga handlingar, men kan inte åberopas till stöd för att vägra lämna ut dessa. – Regleringen i 2 kap tryckfrihetsförordningen får dock anses innefatta ett krav på sökanden att noggrant utforma sin framställning, så att myndigheten får klart för sig vilka handlingar som efterfrågas. En begä-

ran får i detta hänseende anses vara tillräckligt preciserad om den avser en grupp av handlingar, t ex samtliga beslut som under en viss tidsperiod meddelats i en viss typ av mål eller ärenden. En myndighet är även skyldig att på begäran, efter företagen sekretessprövning, utlämna "dagens post" för viss dag. – Björn S har i kammarrätten anfört att hans yrkande att få del av "dagens post" är generellt, dvs att det inte gäller enbart den 7 september 1990. Kammarrätten finner att Björn S:s yrkande måste förstås på så sätt att yrkandet avser både handlingar som nu är allmänna och handlingar som i framtiden kommer att bli allmänna. Tryckfrihetsförordningens regler om rätten att få tillgång till allmänna handlingar tar dock sikte på handlingar som redan finns hos myndigheter. På tryckfrihetsförordningen kan enligt kammarrättens mening inte grundas någon rätt att göra stående beställningar med avseende på handlingar som kan komma att ges in till eller upprättas hos myndigheter (jfr justitiekanslerns yttrande den 3 april 1986, dnr 434-86-20). Kammarrätten finner mot bakgrund av det sagda att Björn S:s yrkande inte kan anses uppfylla kravet på att begärda handlingar skall gå att identifiera. Besvären kan därför inte vinna bifall. – Kammarrätten bifaller inte besvären.

I besvär hos regeringsrätten fullföljde Björn S sin talan. Han framhöll att hans begäran innefattade dels ett yrkande att få ut de handlingar som diarieförts den 7 september 1990, dels ett generellt yrkande om att också framgent varje dag få ta del av "dagens post".

Regeringsrätten (1991-06-07, Brink, Tottie, Billum Stegard, Lindstam) yttrade: Av utredningen i målet framgår att bankinspektionen handlägger många ärendetyper av varierande natur. De flesta handlingar innehåller uppgifter som kan vara föremål för sekretess. Den sekretessprövning som måste göras innan en handling kan lämnas ut är ofta kvalificerad och kräver sakkunskap inom resp ämnesområde. Sekretessprövningen görs därför av handläggande personal. Någon rutin för utläggning av "dagens post" finns inte och inspektionen anser det inte heller möjligt att införa någon sådan.

I 15 kap 1 § sekretesslagen finns regler om registrering av allmänna handlingar som kommer in till eller upprättas hos myndighet. I fråga om handlingar för vilka sekretess inte gäller får registrering underlåtas om handlingarna hålls så ordnade att det utan svårighet kan fastställas om handling har kommit in eller upprättats. Handlingar som omfattas av sekretess skall dock alltid registreras.

Skyldigheten att registrera allmänna handlingar skall fylla den funktionen att allmänheten därigenom kan få vetskap om vilka handlingar som finns hos en myndighet. Bestämmelsen ger emellertid myndigheterna en betydande frihet att ordna registrering efter vad som är lämpligast för den enskilda myndigheten. Den innebär inte något krav på central registrering och den ålägger inte myndigheten att föra en daglig lista över inkommande handlingar. Härav följer att det inte heller finns någon skyldighet för en myndighet att samla "dagens post" för läsning i ett sammanhang. Frågan om lämpligheten av sådana rutiner avgörs sålunda av resp myndighet med beaktande av sådana hänsyn som t ex förekomsten av brådskande ärenden, komplicerade sekretessbedömningar m m. Den frågan kan inte prövas av regeringsrätten.

Av det anförda följer emellertid att en begäran om att få ta del av "dagens post" kan vara klar och entydig i ett fall då myndigheten har som rutin att

registrera och samla alla inkommande och upprättade handlingar på ett ställe, men svår att hantera när det gäller en myndighet med andra rutiner, särskilt om det rör sig om en myndighet med en stor mängd handlingar. Det kan visserligen inte uppställas några höga krav på en enskild som begär att få ta del av allmän handling att beskriva handlingen i fråga. En myndighet anses dock inte skyldig att göra omfattande efterforskningar för att få fram handlingar som sökanden inte kan beskriva närmare (jfr 2 kap 12 § andra stycket tryckfrihetsförordningen). I ett fall där myndigheten löpande fördeklarar och expedierar handlingar som hör till ett flertal olika sakområden kan det vara förenat med stora svårigheter att överblicka och samla allt som kan anses ingå i "dagens post" vid en viss tidpunkt. I sådana fall måste därför krävas ytterligare precisering från sökandens sida för att begäran om utlämnande skall kunna prövas.

Mot bakgrund av vad som redovisats om arbetsrutinerna hos bankinspektionen finner regeringsrätten att Björn S:s begäran om att på stället få ta del av "dagens post" inte uppfyller nödvändiga krav på specifikation av de efterfrågade handlingarna. Hans talan kan därför inte bifallas. Vad gäller yrkandet om att även framgent få del av "dagens post" finns, som framgår av kammarrättens dom, dessutom inte förutsättningar att pröva en begäran om utlämnande av allmän handling som ännu inte finns hos myndigheten (se bl a RÅ 1981 Ab 283).

Regeringsrätten bifaller inte besvären.

Föredraget 1991-05-16, föredragande Holmström, målnummer 5112-1990

Litteratur: JO:s ämbetsberättelse 1975, s 313 ff.

Ref 51

Vid beräkning av tilläggs pensionsavgift har en försäkrad, som under lång tid haft arbete och varit bosatt i Italien, inte ansetts bruka en jordbruksfastighet i Skåne som den försäkrade ägt tillsammans med sina två bröder. Inkomsten av egendomen har därför inte inräknats i underlaget för tilläggs pensionsavgiften.

11 kap 3 § och 4 § lagen (1962:381) om allmän försäkring; 3 kap 1 §, 4 § och 5 § lagen (1981:691) om socialavgifter

Enligt 3 kap 4 § andra stycket lagen (1981:691) om socialavgifter skall grunden för beräkning av bl a tilläggs pensionsavgift utgöras av inkomst av annat förvärvsarbete som avses i 11 kap 3 § lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL). För det i förevarande rättsfall aktuella inkomståret avsågs, enligt sistnämnda lagrum, med inkomst av annat förvärvsarbete bl a inkomst av här belägen jordbruksfastighet som brukats av den försäkrade.

Margareta G taxerades till statlig inkomstskatt vid 1987 års taxering för inkomst av jordbruksfastighet. Inkomsten hänförde sig till en stor jordbruksfastighet i Skåne (Bjersgård) vilken Margareta G ägde tillsammans med sina två bröder.

Lokala skattemyndigheten i Stockholms fögderi beräknade Margareta G:s